

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 570 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbiarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196	
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 Allamurodov Elyor Tursun ugli	218
	Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 Dilrabo Jumanova	223
	Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar ..... 227 Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li	227
	Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar ..... 232 Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	232
	Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	235
	Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi	239
	Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich	244
	Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar ..... 247 Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi	247
	Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna	250
	Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari ..... 255 Berdiyeva Dilnoza A'zamovna	255
	Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv ..... 258 Charos Axmadova	258
	STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ..... 262 Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich	262
	Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi ..... 267 Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	267
	Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar ..... 272 Erimmetova Nafisa Bahromovna	272
	Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari ..... 279 Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi	279
	Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari..... 283 Karimov Jaxongir Abdunabiyevich	283
	Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 Madaminova Shaxodat Shomurotovna	287
	Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 Mahmudova Maftuna Aktam qizi	293
	Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study ..... 297 Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li	297
	Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza	301
	Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 Muxitdin Nazarov	305
	10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi	310
	Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 Qurbonova Gulmira Alisher qizi	314

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
<i>Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
<i>Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna</i>	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
<i>To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich</i>	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
<i>Turabova Lobar Xusen qizi</i>	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
<i>Usmonova Xusnora Ergashovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
<i>Axmedov Gayratjon Kosimovich</i>	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
<i>Бабаджанова Гулчехра</i>	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
<i>Габдулманова Ильнура Минисламовна</i>	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
<i>Ergashova Dilafro'z</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
<i>Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
<i>Khurshida Kuchkarova</i>	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
<i>Ibodova Gulimehr Inoyat qizi</i>	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
<i>Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Musiq ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
<i>Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi</i>	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
<i>Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
<i>Najimova Muhabbat</i>	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori	393
<i>Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
<i>Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna</i>	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
<i>Yuldasheva Saodat Utkurovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
<i>Akbarova Feruza Uktamjonovna</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		<p>Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish ..... 410 Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi</p> <p>Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari ..... 416 Kushimova Mahbuba Janibekovna</p> <p>Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari..... 420 Mirzayeva Umidaxon Inamovna</p> <p>Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi..... 423 Omanqulova Shohida Nematillo qizi</p> <p>Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari ..... 426 Ramazonov Jahongir Djalolovich</p> <p>Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons ..... 431 S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko</p> <p>Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv ..... 438 Suvankulova Malika Baxtiyor qizi</p> <p>"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida ..... 444 Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li</p> <p>Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati..... 447 Ziyatov Muhammad Namazovich</p> <p>Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию ..... 451 Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи</p> <p>Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari..... 455 Sodiqova Nurgul Tursunboyevna</p> <p>Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari..... 459 Berdiyev Sherzod Ochilovich</p> <p>Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida ..... 462 Ochilova M. P.</p> <p>Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan ..... 468 Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li</p> <p>Oliy ta'limda tasviriy san'at: an'anaviylik va zamonaviy tendensiyalar uyg'unligi ..... 472 Bozorov Farxod Toyir o'g'li</p> <p>Oliy ta'lim tizimida ona tili o'qitishning kognitiv-kontseptual asoslari va lingvodidaktik tizimini takomillashtirish ..... 475 Djo'rayeva Shaxnoza Shakirjanovna</p> <p>O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarga she'riy asarlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish ..... 478 Salohiddinova Lobar Qahramon qizi</p> <p>Deontologik yondashuv asosida maktab direktorlarining boshqaruv madaniyatini takomillashtirish..... 482 Abdulxayeva Maxiraxon Boriyxonovna</p> <p>Sportchilarda gipoksik mashg'ulotlar davomida qon aylanish tizimining funksional imkoniyatlarini rivojlantirish..... 485 Adilbekov T. T.</p> <p>Maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirish texnologiyasi..... 488 Alisherova Raxnamo Odiljon qizi</p> <p>Pedagogikada enigmatik matn tushunchasi: nazariy talqin, tasnif va didaktik funksiyalar ..... 493 Ibroximova Xilola To'xtasinjon qizi</p> <p>Futbol akademiyalarida yosh iste'dodlarni kashf etishda murabbiyning pedagogik mahorati va bolalar psixologiyasi ..... 498 Shukurova Sayyora Sa'dullayevna, Kadirov Abdurashid</p>

Ikkinchi tartibli egri chiziqlar va ularni hayotiy masalalarga tatbiq etish orqali o'qitish metodikasi	502
<i>To'xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova</i>	
Sport jamoalarida norasmiy liderlikning shakllanish omillari va psixologik asoslari (raqamli muhit kontekstida)	507
<i>Usmonov Alisher G'offorali o'g'li</i>	
Methodological Features of Constructing the Basketball Training Process in Physical Education Clubs of General Education Schools.....	511
<i>Baymurotov Ismakhmud Alievich</i>	
Kollaborativ o'qitish texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari	514
<i>Bobonova Zulfiya Alimqul qizi</i>	
How Anxiety Affects Speaking Performance in IELTS Preparation Classes.....	517
<i>Fariza Ergasheva O'lmas kizi</i>	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullariga o'tish tendensiyalari	523
<i>G'ofurov Jamoliddin, Ma'rifjonova Mubina</i>	
Til darslarida komparativ tafakkurni shakllantirishning pedagogik modellari	527
<i>Mohinbonu Usmonova Uchqun qizi</i>	
Taekvondochilarda ideomotor tayyorgarlikni rivojlantirishda vizual signal va zarba datchikli qurilmaning diagnostik imkoniyatlari.....	532
<i>Po'latov Xumoyun Tursunali o'g'li</i>	
Teacher Professional Competence Development in ELT: Theoretical And Practical Perspectives	537
<i>Qilichova Zarifa Xayrullo Qizi</i>	
Современные подходы к формированию коммуникативных умений у учащихся с нарушениями функций опорно-двигательного аппарата.....	540
<i>Закирова Сарвиноз Баратовна, Зайнутдинова Зулхумор</i>	
Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish (maktabgacha ta'lim jarayoni misolida)	544
<i>Eldor Raxmatov Rayxonovich, Nodira Ochilova Yo'ldoshevna</i>	
Nutq rivojlanishi modulini o'qitishda bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish	547
<i>Xamroyeva Zumradxon Arabboy qizi</i>	
Методология совершенствования теории и практики предмета “Родной язык и читательская грамотность” в системе высшего образования	551
<i>Шоира Баймуратовна Бабаева</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirishda smart tahlilning o'rni.....	556
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi</i>	
Buxoro amirligida yangi usul maktablari faoliyati: yutiqlari va muammolar.....	559
<i>Ahmadov Olimjon Shodmonovich</i>	
Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	565
<i>Ahmadov Olimjon Shodmonovich, Dilmurotova Nazokat Sobirjonovna</i>	

TARBIYA DARSLARIDA MIFOLOGIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

Ahmadov Olimjon Shodmonovich

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
 pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent

Dilmurotova Nazokat Sobirjonovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
 70110401 - Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 (Boshlang'ich ta'lim) mutaxassisligi bo'yicha 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim tizimida "Tarbiya" fanini o'qitish jarayonida o'quvchilarda mifologik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Mifologik dunyoqarashning shaxs tafakkurini rivojlantirish, milliy o'zlikni anglash, ma'naviy qadriyatlarni o'zlashtirish hamda ijodiy fikrlashni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari yoritilgan.

Shuningdek, tarbiya darslarida mifologik obrazlar, afsona va rivoyatlar, xalq og'zaki ijodi namunalardan foydalanish metodikasi hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta'lim jarayonini tashkil etishning samarali yo'llari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: tarbiya, mifologik dunyoqarash, ma'naviy qadriyatlar, milliy tafakkur, afsona, rivoyat, xalq og'zaki ijodi, pedagogik shart-sharoitlar, pedagogik texnologiyalar, o'quvchi shaxsi.

Abstract: This article presents a scientific and theoretical analysis of the pedagogical conditions for developing students' mythological worldview in the process of teaching the subject "Education" within the general secondary education system.

It explores the pedagogical potential of a mythological worldview in fostering personal thinking, strengthening national identity, promoting the assimilation of spiritual and moral values, and enhancing creative thinking. Furthermore, the article discusses methodological approaches to the use of mythological images, myths, legends, and examples of folklore in education lessons, as well as effective ways of organizing the educational process through modern pedagogical technologies.

Key words: education, mythological worldview, spiritual and moral values, national identity, myth, legend, folklore, pedagogical conditions, pedagogical technologies, student personality.

Аннотация: В данной статье представлен научно-теоретический анализ педагогических условий формирования мифологического мировоззрения у учащихся в процессе преподавания предмета "Воспитание" в системе общего среднего образования. Раскрыт педагогический потенциал мифологического мировоззрения в развитии мышления личности, формировании национальной идентичности, усвоении духовно-нравственных ценностей и развитии творческого мышления.

Кроме того, рассмотрены методические подходы к использованию мифологических образов, легенд, преданий и образцов устного народного творчества на уроках воспитания, а также эффективные способы организации образовательного процесса на основе современных педагогических технологий.

Ключевые слова: воспитание, мифологическое мировоззрение, духовно-нравственные ценности, национальное мышление, миф, легенда, предание, устное народное творчество, педагогические условия, педагогические технологии, личность учащегося.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida yosh avlodning ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlash, ularning milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan dunyoqarashini shakllantirish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, "Tarbiya" fanining mazmunini takomillashtirish jarayonida o'quvchilarda tarixiy-madaniy meros, xalq tafakkuri va ma'naviy qadriyatlarni anglashga xizmat qiluvchi pedagogik vositalardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mifologik tafakkurning nazariy asoslari xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Xususan, M. Eliade o'zining "Mif va reallik" asarida mifni insoniyatning borliqni anglash shakli sifatida talqin qilib, unda xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari va ma'naviy tajribasi mujassam ekanligini ta'kidlaydi. Olim fikricha, miflar insonning tabiat va jamiyat bilan munosabatini tushuntiruvchi ramziy tizim bo'lib, ular avloddan avlodga ma'naviy tajribani yetkazish vazifasini bajaradi. Bu yondashuv tarbiya jarayonida mifologik materiallardan foydalanishning ilmiy asoslarini belgilash imkonini beradi.

O'zbek xalq og'zaki ijodi va mifologik merosining tarbiyaviy imkoniyatlari O. Safarov, D. O'rayeva, I. Jabborov kabi olimlarning tadqiqotlarida keng yoritilgan. Ularning ilmiy ishlarida xalq ertaklari, afsonalari, rivoyatlari va marosim folklorida xalqning axloqiy qarashlari, hayotiy tajribasi hamda ma'naviy qadriyatlari aks etishi ilmiy asoslangan. Mazkur manbalar tarbiya darslarida mifologik materiallardan foydalanishning mazmuniy bazasini tashkil etadi.

Pedagogik texnologiyalar va tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari bo'yicha R.A. Mavlonova, O. To'rayeva, K. Hoshimov kabi olimlarning tadqiqotlarida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, milliy tarbiya hamda pedagogik shart-sharoitlarni yaratish masalalari yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda ta'lim jarayonining samaradorligi o'qituvchi kompetensiyasi, metodik yondashuv va o'quvchining faol ishtirokiga bog'liqligi ko'rsatib berilgan.

Mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mifologik dunyoqarash asosan falsafiy, madaniy va folklorshunoslik nuqtayi nazaridan o'rganilgan bo'lsa-da, uni aynan tarbiya darslari jarayonida pedagogik shart-sharoitlar asosida shakllantirish metodikasi yetarlicha tadqiq etilmagan. Shu sababli o'quvchilarda tarixiy xotira, milliy qadriyatlarga hurmat, axloqiy tanlov qilish, obrazli va ijodiy tafakkurni rivojlantirishda mifologik merosdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini ilmiy asoslash dolzarb ilmiy muammo sifatida namoyon bo'ladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash va ilmiy asoslash maqsadida tarixiy-pedagogik tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, pedagogik kuzatuv, suhbat, modellashtirish hamda ilmiy manbalarni tahlil qilish usullaridan foydalanildi. Mifologik dunyoqarashning shakllanishiga oid falsafiy, pedagogik, psixologik va madaniy manbalar o'rganilib, ularning tarbiyaviy imkoniyatlari tahlil qilindi.

Tadqiqotda xalq og'zaki ijodi namunalari, miflar, afsona va rivoyatlar, milliy-ma'naviy meros manbalari hamda pedagog olimlarning tarbiyaga oid ilmiy qarashlari o'rganilib, ularning zamonaviy tarbiya darslari mazmuni bilan uyg'unligi qiyosiy tahlil qilindi. Shuningdek, o'quvchilarda tarixiy xotira, milliy qadriyatlarga hurmat, axloqiy tafakkur, obrazli va ijodiy fikrlashni rivojlantirishda mifologik materiallardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari aniqlashtirildi.

Tadqiqot davomida tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishning mazmuniy, metodik va tashkiliy pedagogik shart-sharoitlari tizimli yondashuv asosida ishlab chiqildi hamda ularni o'quv-tarbiya jarayoniga tatbiq etish mexanizmlari modellashtirildi. Mazkur metodologik yondashuvlar asosida mifologik meros vositalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiluvchi ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mifologik dunyoqarash insoniyat tafakkurining qadimgi shakllaridan biri bo'lib, unda insonning tabiat, jamiyat va borliq haqidagi dastlabki tasavvurlari, ezgulik va yovuzlik, adolat va haqiqat, qahramonlik hamda vatanparvarlik kabi tushunchalar mujassamlashgan. Miflar nafaqat tarixiy-madaniy hodisa, balki yosh avlodning obrazli fikrlashi, axloqiy qadriyatlarni anglash va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik manba sifatida ham namoyon bo'ladi.

Mifologik dunyoqarash tushunchasining pedagogik mohiyati

Mifologik dunyoqarash - insonning borliqni obrazli, ramziy va ma'naviy-axloqiy tasavvurlar asosida anglash shaklidir. U insoniyat madaniy taraqqiyotining dastlabki bosqichlarida shakllangan bo'lsa-da, bugungi ta'lim jarayonida ham o'zining tarbiyaviy imkoniyatlarini saqlab qolmoqda.

Pedagogik nuqtayi nazardan mifologik dunyoqarash:

O'quvchilarda tarixiy xotirani shakllantiradi. Bu yosh avlodning o'z xalqining kelib chiqishi, madaniy merosi, ajdodlari tomonidan yaratilgan ma'naviy qadriyatlar, tarixiy voqealar va ijtimoiy tajribalarni anglash jarayonidir. Tarbiya darslarida mifologik manbalar, afsona va rivoyatlardan foydalanish orqali o'quvchilar milliy tafakkurning shakllanish bosqichlarini, xalqning dunyoni idrok etish usullarini hamda qadimiy axloqiy qarashlarini o'zlashtiradilar.

Mifologik obrazlar va syujetlar o'quvchining tarixiy ongida ajdodlar hayoti, urf-odatlarini, an'analari va ma'naviy ideallarini aks ettiruvchi ramziy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Natijada o'quvchi o'z tarixini faqat sanalar va faktlar yig'indisi sifatida emas, balki xalqning ma'naviy taraqqiyot tajribasi sifatida anglay boshlaydi. Bu esa unda milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik, ajdodlar merosiga hurmat va tarixiy mas'uliyat hissini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Pedagogik nuqtayi nazardan, tarixiy xotiraning shakllanishi o'quvchining o'tmish va bugun o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishi, tarixiy hodisalarga baho berish qobiliyatini rivojlantirishi hamda kelajakdagi ijtimoiy faoliyatida ma'naviy tayanch bo'ladigan qadriyatlarni shakllantirish imkonini beradi.

Milliy qadriyatlarga hurmat hissini rivojlantiradi. Bu o'quvchilarda xalqning tarixiy tajribasi, urf-odatlarini, an'analari, ma'naviy merosi, axloqiy me'yorlari va madaniy boyliklariga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish jarayonidir. Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarash elementlaridan foydalanish o'quvchilarga ajdodlarimizning borliq, inson, tabiat va jamiyat haqidagi tasavvurlarini anglash imkonini beradi.

Miflar, afsonalar va rivoyatlarda aks etgan ezgulik, halollik, jasorat, vatanparvarlik, mehr-oqibat, kattalarga hurmat kabi g'oyalar o'quvchilarning axloqiy qarashlarini boyitib, milliy qadriyatlarning mazmun-mohiyatini chuqur tushunishga yordam beradi. Bunday pedagogik yondashuv orqali o'quvchi milliy qadriyatlarni faqat nazariy tushuncha sifatida emas, balki shaxsiy hayotida amal qilinadigan ma'naviy mezon sifatida qabul qiladi.

Shuningdek, mifologik merosni o'rganish jarayoni o'quvchilarda o'z xalqining madaniy ildizlariga daxldorlik tuyg'usini shakllantiradi, milliy an'analarni asrash va davom ettirishga bo'lgan ichki ehtiyojni kuchaytiradi. Natijada yosh avlodda milliy o'zlikni anglash, madaniy merosga sadoqat, ma'naviy mas'uliyat va vatanparvarlik fazilatlarini rivojlanadi.

Yaxshilik va yomonlik tushunchalarini anglashga yordam beradi. Bu o'quvchilarda axloqiy mezonlarni shakllantirish, turli xatti-harakatlarning ijtimoiy va ma'naviy mohiyatini tushunish hamda ongli ravishda to'g'ri tanlov qilish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonidir. Tarbiya darslarida mifologik obrazlar, afsona va rivoyatlar mazmunidan foydalanish orqali o'quvchilar ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi kurash, adolat va nohaqlik, halollik va yolg'onchilik, fidoyilik va xudbinlik kabi qarama-qarshi tushunchalarning mohiyatini obrazli tarzda anglaydilar.

Mifologik asarlarda aks etgan qahramonlarning xatti-harakatlari, ularning maqsadi va faoliyati o'quvchilar uchun axloqiy tahlil obyekti bo'lib xizmat qiladi. Bunday tahlil jarayonida o'quvchilar voqealarga oddiy hissiy munosabat bildirishdan tashqari, insoniy fazilatlarining ahamiyatini tushunish, ma'naviy tanlovning oqibatlarini baholash va o'z xulq-atvoriga nisbatan mas'uliyatli munosabatda bo'lishni o'rganadilar.

Pedagogik jihatdan mifologik mazmun orqali yaxshilik va yomonlik kategoriyalarini o'rgatish o'quvchilarning axloqiy tafakkuri, empatiyasi, adolat tuyg'usi va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantiradi. Natijada o'quvchi ezgulikni qo'llab-quvvatlash, salbiy holatlarga nisbatan ongli munosabat bildirish hamda jamiyatda ijobiy xulq-atvor me'yorlariga amal qilishga yo'naltiriladi.

Obrazli va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi. Bu o'quvchilarning voqelikni faqat aniq tushunchalar orqali emas, balki timsollar, ramzlar, tasavvurlar va badiiy obrazlar asosida anglash qobiliyatini shakllantirish jarayonidir. Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarash elementlaridan foydalanish o'quvchilarning tasavvur doirasini kengaytirib, murakkab ma'naviy-axloqiy tushunchalarni obrazlar orqali idrok etish imkonini yaratadi.

Mifologik obrazlar, afsona va rivoyatlardagi voqealar o'quvchini mustaqil fikrlashga, voqelikni turli nuqtayi nazardan baholashga, sabab-oqibat munosabatlarini aniqlashga hamda yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Masalan, qahramonlik, ezgulik, donishmandlik yoki tabiat bilan bog'liq mifologik timsollarni tahlil qilish jarayonida o'quvchi nafaqat tayyor bilimlarni o'zlashtiradi, balki o'zining shaxsiy qarashlari va ijodiy xulosalarini shakllantiradi.

Pedagogik nuqtayi nazardan, mifologik materiallardan foydalanish o'quvchilarda fantaziya, tasavvur, assotsiativ fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ularning intellektual faolligini oshirib, estetik didi va ma'naviy dunyosining boyishiga xizmat qiladi.

Shu sababli tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashdan foydalanish o'quvchining ijodiy imkoniyatlarini namoyon etuvchi, uning tafakkurini kengaytiruvchi va shaxsiy rivojlanishini ta'minlovchi samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Axloqiy tanlov qilish kompetensiyasini shakllantiradi. Bu o'quvchilarda turli hayotiy vaziyatlarda ma'naviy-axloqiy mezonlarga asoslangan holda mustaqil qaror qabul qilish, o'z xatti-harakatlarini baholash va uning oqibatlarini anglash qobiliyatini rivojlantirish jarayonidir. Tarbiya darslarida mifologik obrazlar, afsona va rivoyatlardan foydalanish orqali o'quvchilar yaxshilik va yomonlik, adolat va nohaqlik, burch hamda mas'uliyat kabi axloqiy tushunchalarning mazmunini chuqur anglaydilar.

Mifologik syujetlarda qahramonlarning qarorlari, ularning maqsadi va xatti-harakatlari o'quvchilar uchun axloqiy muhokama va tahlil manbai bo'lib xizmat qiladi. Bunday jarayonda o'quvchi qahramonning tanlovini baholash, uning ijobiy yoki salbiy oqibatlarini aniqlash orqali o'zining axloqiy qarashlarini shakllantiradi hamda real hayotdagi vaziyatlarda to'g'ri yo'l tanlash ko'nikmasini egallaydi.

Pedagogik jihatdan bu jarayon o'quvchilarda mas'uliyatli fikrlash, vijdoniy yondashuv, empatiya, o'zini nazorat qilish va ijtimoiy me'yorlarga mos xulq-atvorni tanlash qobiliyatini rivojlantiradi. Natijada o'quvchi tashqi ta'sir asosida emas, balki ichki e'tiqod va ma'naviy qadriyatlarga tayangan holda qaror qabul qilishga o'rganadi.

Shunday qilib, mifologik dunyoqarash vositalaridan foydalanish tarbiya darslarida o'quvchining axloqiy tafakkurini rivojlantirib, uni ongli, mas'uliyatli va ma'naviy yetuk shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Masalan, xalq miflari va afsonalaridagi qahramonlik obrazlari orqali o'quvchilarda jasorat, vatanparvarlik, fidoyilik, halollik kabi fazilatlarni tarbiyalash imkoniyati mavjud.

Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari

1. Ta'lim mazmunini milliy-madaniy qadriyatlar asosida boyitish

Mifologik dunyoqarashni shakllantirishning asosiy pedagogik shartlaridan biri - tarbiya darslari mazmuniga milliy mifologik manbalarni integratsiya qilishdir.

Bunda:

- xalq og'zaki ijodi;
- qadimgi afsona va rivoyatlar;
- ***"Avesto"***dagi axloqiy g'oyalar;
- turkiy xalqlar mifologiyasi;
- tarixiy qahramonlar haqidagi hikoyalar

ta'lim mazmunining tarbiyaviy imkoniyatlarini oshiradi.

Mazkur manbalar orqali o'quvchi nafaqat ma'lumot oladi, balki o'z xalqining ma'naviy ildizlarini anglaydi.

2. O'qituvchining pedagogik kompetentligini rivojlantirish

Mifologik materiallardan samarali foydalanish ko'p jihatdan pedagogning metodik tayyorgarligiga bog'liq. O'qituvchi:

- mifologik manbalarning pedagogik qiymatini anglay olishi;
- ularni yosh xususiyatlariga mos tanlay bilishi;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tushuntira olishi;
- mifologik obrazlarni axloqiy g'oyalar bilan bog'lay olishi zarur.

Shuningdek, pedagog mifologik tushunchalarni ilmiy asosda yoritishi, ularni oddiy tasavvur yoki xurofot sifatida emas, balki madaniy-tarixiy hodisa sifatida tushuntirishi kerak.

3. Interfaol metodlardan foydalanish

Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishda an'anaviy tushuntirish metodlari bilan bir qatorda interfaol metodlardan foydalanish samaradorlikni oshiradi.

Quyidagi metodlar samarali hisoblanadi:

1. "Aqliy hujum" - mifologik obrazlarning mazmunini tahlil qilish;
2. "Klaster" - mif va qadriyatlar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash;
3. "Munozara" - qahramonlarning xatti-harakatlarini axloqiy baholash;
4. "Rolli o'yinlar" - mifologik voqealarni sahnalashtirish orqali hissiy idrokni rivojlantirish.

Bu metodlar o'quvchining faolligini oshirib, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.

4. Mifologik obrazlarni tarbiyaviy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish

Mifologik dunyoqarashning pedagogik samarasi uning tarbiyaviy mazmuni bilan belgilanadi.

№	Mifologik obraz	Shakllantiriladigan fazilat
1	Qahramon obrazi	jasorat, vatanparvarlik
2	Donishmand obrazi	bilimga intilish
3	Ezgulik timsoli	mehr-shafqat
4	Yovuzlik obrazi	axloqiy ogohlik

Shunday yondashuv orqali o'quvchi mif mazmunini shunchaki eslab qolmaydi, balki undan hayotiy xulosa chiqarishni o'rganadi.

5. Raqamli pedagogik vositalardan foydalanish

Zamonaviy ta'lim sharoitida multimedia vositalari, animatsiyalar, elektron resurslar va vizual materiallardan foydalanish mifologik obrazlarni o'quvchi ongida yanada aniqroq shakllantirish imkonini beradi.

Masalan:

- mifologik xaritalar;
- animatsion lavhalar;
- virtual muzey materiallari;
- taqdimot va infografikalar
- o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

Mifologik dunyoqarashni shakllantirish modeli

Maqsad: O'quvchilarda tarixiy-madaniy tafakkur va ma'naviy qadriyatlarga asoslangan dunyoqarashni rivojlantirish.

Mazmuniy komponent:

1. Miflar, afsonalar, rivoyatlar, xalq merosi.
2. Jarayon komponenti:
3. Interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar, ijodiy topshiriqlar.
4. Natijaviy komponent:
5. Milliy o'zlikni anglash, axloqiy qarashlar, ijodiy tafakkur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishi, milliy qadriyatlarni anglash va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik yo'nalishlardan biridir. Mazkur jarayonning samaradorligi ta'lim mazmunini milliy-madaniy meros bilan boyitish, pedagogning metodik kompetentligini oshirish, interfaol pedagogik texnologiyalarni qo'llash hamda mifologik obrazlarni zamonaviy tarbiyaviy maqsadlar bilan uyg'unlashtirish orqali ta'minlanadi. Shu jihatdan mifologik dunyoqarashni shakllantirish "Tarbiya" fanining nafaqat mazmuniy boyligini oshiradi, balki barkamol, ma'naviy yetuk va tarixiy xotiraga ega shaxsni tarbiyalashning samarali pedagogik vositasiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.2020 yil 23 sentiyabr 11 bob 75 modda
2. Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. - Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 1992. - 160 b.
3. Fitrat A. Oila yoki oila boshqarish tartiblari. - Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti, 1998. - 112 b.
4. Jabborov I. O'zbek xalqi etnografiyasi. - Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 1994. - 320 b.
5. Safarov O., O'rayeva D. O'zbek xalq og'zaki poetik ijodi. - Toshkent: Musiqa nashriyoti, 2006. - 320 b.
6. Eliade M. Mif va reallik. - Moskva: Izdatelstvo "Progress", 1996. - 256 s.
7. Losev A.F. Mifologiya. - Moskva: Izdatelstvo "Akademicheskij projekt", 2001. - 320 s.
8. Propp V.Ya. Tarixiy ildizlar nuqtayi nazaridan ertak morfologiyasi. - Moskva: Labirint nashriyoti, 2000. - 336 s.
9. G'afforov Y., Jo'rayev N. Ma'naviyat asoslari. - Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2017. - 280 b.
10. Mavlonova R.A., To'rayeva O.T., Holiqberdiyev K.M. Pedagogika. - Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2013. - 528 b.
11. Podlasiy I.P. Pedagogika: yangi kurs. - Moskva: Vlado nashriyoti, 2008. - 574 s.
12. Vygotskiy L.S. Tafakkur va nutq. - Moskva: Labirint nashriyoti, 1999. - 352 s.
13. Kunanbayeva S.A. Innovatsion pedagogik texnologiyalar va ta'lim paradigmasi. - Almaty: Raritet nashriyoti, 2015. - 320 s.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.